

STOCKHOLMS STAD	
Kommunstyrelsen	
KF/KS Kansli	
ik.	2006 -12- 27
r:	328 - 5051 / 2006
l:	R VII

2006-12-21

Dnr: 301-4796-2006

Enligt sändlista

Förslag till revidering av verkställighetsföreskrifter och allmänna råd

Riksantikvarieämbetet (RAÄ) har tagit fram ett förslag till revidering av verkställighetsföreskrifter och allmänna råd till 2 kap. 10 – 13 §§ lagen (1988:950) om kulturminnen. Förslaget är utformat så att föreskrifterna i vissa fall förtydligats med allmänna råd i direkt anslutning till aktuella paragrafer. RAÄ kommer under 2007 dessutom att utarbeta en handbok i digital form som då ersätter de *Rekommendationer* som tidigare utgivits.

I anslutning till förslaget har även en konsekvensutredning utarbetats, och de gällande föreskrifterna återfinns som bilaga i denna utredning.

Ni ges nu tillfälle att lämna synpunkter på förslaget och vi önskar få era svar **senast 2 mars 2007**.

De reviderade föreskrifterna och allmänna råden beräknas kunna träda i kraft den 1 juli 2007 efter beslut av RAÄ:s styrelse.

En konferens om förslaget kommer att anordnas i början av februari 2007. Inbjudan kommer att ske i ett särskilt utskick.

Frågor om förslaget kan ställas till:

Agneta Sundlin-Lagerlöf	08-5191 8121
Per Lekberg	08-5191 8143
Carolina Andersson	08-5191 8274
Eva Skyllberg	08-5191 8514

Frågor av principiell karaktär kan ställas till överantikvarie Per-Magnus Nilsson, 08-5191 8006, och frågor av juridisk art till enhetschef Bengt Green, 08-5191 8275.

Inger Liliequist
Riksantikvarie

Sändlista

Kammarrätten i Stockholm
Länsrätten i Skåne län
Länsrätten i Gävleborgs län
Kommerskollegium
Ekonomistyrningsverket
Nämnden för offentlig upphandling
Statskontoret
Verket för förvaltningsutveckling
Samtliga länsstyrelser
Uppsala universitet
Göteborgs universitet
Södertörns högskola
Statens historiska museer
Statens maritima museer
Banverket
Vägverket
Konkurrensverket
Samtliga läns museer
Kulturhistoriska föreningen för Södra Sverige
Malmö museer
Göteborgs museer
Sigtuna museer
Stockholms stadsmuseum
Lunds universitets historiska museum
Stiftelsen Kulturmiljövård i Mälardalen
Stiftelsen Västsvensk konservatorsateljé
Svenska arkeologiska samfundet
Sveriges Hembygdsförbund
Sveriges Kommuner och Landsting
Arboga kommun
Kristianstads kommun
Malmö kommun
Skara kommun
Stockholms kommun
Örnsköldsviks kommun
Svenskt Näringsliv
Företagarna
Sveriges Allmännyttiga Bostadsföretag SABO
Föreningen Sveriges landsantikvarier
Föreningen Sveriges länsantikvarier
Kommunala museers samarbetsråd
Länsmuseernas samarbetsråd
Riksförbundet Sveriges Museer
Arkeologikonsult AB
Wallin kulturlandskap och arkeologi
Societas Archaeologica Upsaliensis
Arkeologiceentrum
Rio kulturkooperativ

Förslag

Riksantikvarieämbetets föreskrifter och allmänna råd avseende tillämpningen av 2 kap. 10-13 §§ lagen (1988:950) om kulturminnen m.m

Innehållsförteckning

	Sid.
Allmänna förutsättningar	1
Begreppsförklaringar	1
Upplysningsskyldighet och samråd	3
Bedömning av undersökares lämplighet	3
Förfrågningsunderlag	4
• Kravspecifikation	5
• Tillägg vid anbudsförfarande	6
Anbudsförfarande eller direktval	7
Undersökningsplan	7
Bedömning av undersökningsplan	7
Beslut	8
Fornfynd	9
Rapportering och övrigt dokumentation	9
Tillsyn och uppföljning	10
Övergångsbestämmelser	12

Med stöd av 10 § förordningen (1988:1188) om kulturminnen m.m beslutar Riksantikvarieämbetet följande föreskrifter och allmänna råd.

Allmänna förutsättningar

1 § Länsstyrelsen skall vid tillämpningen av 2 kap. 10–13 §§ lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. verka för att verksamhetsmålen för kulturmiljöområdet är vägledande för den arkeologiska undersökningsverksamheten.

Begreppsförklaringar

2 § I dessa föreskrifter avses med

Ambitionsnivå – den arkeologiska insatsens omfattning och karaktär. Vid särskild utredning och arkeologisk förundersökning krävs att ambitionsnivån är tillräcklig hög för att uppnå de deskriptiva målen. Om en fornlämning inför en särskild undersökning har bedömts besitta hög kunskapspotential ur vetenskapligt eller kommunikativt perspektiv skall den genomföras med hög ambitionsnivå. Om argumentationen för en fornlämnings vetenskapliga eller kommunikativa potential är svag eller dåligt förankrade skall undersökningen genomföras med låg ambition eller inte alls.

Anbudsförfarande – den process som länsstyrelsen genomför för att utse den undersökare som skall utföra en undersökning. Processen skall ske affärsmässigt, i konkurrens och på ett icke-diskriminerande sätt. Enligt 2 kap. 11 och 13 §§ lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. gäller inte lagen om offentlig upphandling inför beslut om särskild utredning, förundersökning eller särskild undersökning.

Arbetsföretag – alla aktiviteter som påverkar mark och sjöbotten, såsom byggande, övertäckning, markberedning m.m.

Deskriptiva mål – att utifrån rådande kunskap fastställa och beskriva fornlämningens karaktär, tidsställning, utbredning, omfattning, sammansättning och komplexitet med hjälp av ett vetenskapligt arbetssätt. Vid särskild utredning begränsas de deskriptiva målen till att fastställa om fornlämning berörs samt att så långt möjligt beskriva denna. Att uppnå de deskriptiva målen är av central betydelse för särskild utredning och förundersökning då resultaten från dessa ska ligga till grund för länsstyrelsen bedömning av fornlämningens kunskapspotential. De deskriptiva målen kan anses uppnådda då resultaten kan användas i länsstyrelsens fortsatta beslutsprocess.

Fyndstrategi – en redogörelse innehållande en bedömning av förväntat fyndmaterial, en beskrivning av metoder för fyndinsamling och fyndhantering samt motivering för tillvaratagande och selektion av fynd och urval till konservering under fältarbetet och rapporteringen.

Företagare – den som ansöker om att få genomföra ett arbetsföretag som berör eller kan komma att beröra fast fornlämning.

Förfrågningsunderlaget - den handling varvid länsstyrelsen inbjuder undersökare att inkomma med förslag till undersökningsplan. Handlingen består av dels länsstyrelsens anvisning och bedömning av hur undersökningen skall utföras, dels en kravspecifikation över vilka uppgifter, s.k. skall-satser, som undersökaren skall lämna in. Vid anbudsförfarande tillkommer en redogörelse för hur och på vilka grunder länsstyrelsen kommer att utse en undersökare.

Kommunikativa mål – att de av länsstyrelsen definierade målgrupperna genom undersökningen får tillgång till angelägna och användbara kunskaper och insikter.

Kostnadseffektivitet – god kvalitet till rimlig kostnad, dvs. att kostnaden varken är högre eller lägre än vad som är motiverat för att nå de uppställda målen.

Kunskapspotential – länsstyrelsens bedömning av den kunskap, ur ett vetenskapligt och kommunikativt perspektiv, som en fornlämning kan besitta. En fornlämnings kunskapspotential kan bedömas först efter genomförd förundersökning och ligger sedan till grund för länsstyrelsens val inför en särskild undersökning avseende undersökningens vetenskapliga och kommunikativa mål samt ambitionsnivå.

Kvalitet – samtliga kriterier som länsstyrelsen tillmäter betydelse inför bedömningen av en undersökningsplan, t.ex. undersökarens organisation, kompetens, relevansen i föreslagna frågeställningar och rapportering, metod/genomförande, långsiktig kunskapsuppbyggnad m.m. Begreppet avser även graden av måluppfyllelse och god kvalitet uppnås då

undersökaren förmått förvalta givna förutsättningar (ambitionsnivå och kostnad) på ett optimalt sätt i förhållande till undersökningens mål.

(Pris-)basbelopp - det basbelopp som vid tidpunkten för förfrågningsunderlagets upprättande gäller enligt 1 kap. 6 § lagen (1962:381) om allmän försäkring.

Rapportering – samtliga de målgruppsanpassade aktiviteter och produkter som genomförs och produceras i samband med en undersökning. Formerna för dessa aktiviteter och produkter är avhängliga av de målgrupper länsstyrelsen har definierat i förfrågningsunderlaget. Begreppet rapportering innefattar således såväl traditionella rapporter och monografier som t.ex. aktiviteter för skolklasser och utställningar.

Undersökningar – särskilda utredningar, arkeologiska förundersökningar och särskilda undersökningar enligt 2 kap. 11 och 13 §§ lagen (1988:950) om kulturminnen m.m.

Vetenskapliga mål – att utifrån fornlämningens identifierade kunskapspotential i relation till kunskapsbehovet uppnå ny meningsfull kunskap om det samhälle som fornlämningen representerar.

Upplysningsskyldighet och samråd

3 § Länsstyrelsen skall verka för att arbetsföretag lokaliseras och utformas så att de inte alls eller i så liten omfattning som möjligt berör en fornlämning.

Allmänna råd

Om företagaren begär det bör länsstyrelsen upplysa om en känd fast fornlämning berörs av arbetsföretaget. Länsstyrelsen kan även lämna upplysningar på eget initiativ.

4 § Länsstyrelsen skall vid samråd enligt 2 kap. 10 § lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. upplysa om vilka konsekvenser ett arbetsföretag i ett område med fornlämningar kan få i form av arkeologiska utredningar och undersökningar.

5 § Länsstyrelsen skall se till att undersökningen, inom de gränser som krävs för arbetsföretaget, ges den utsträckning på marken eller sjöbotten som är motiverat med hänsyn till fornlämningens art och betydelse.

Allmänna råd

Länsstyrelsen kan låta undersökningsområdet omfatta mark utanför det område som direkt berörs av ett arbetsföretag om viss del av en fornlämning ligger utanför detta och länsstyrelsen bedömer att denna del av fornlämningen inte kan bevaras på ett meningsfullt sätt. Länsstyrelsen kan också besluta om begränsade arkeologiska insatser utanför ett arbetsområde om dessa bedöms vara av väsentlig betydelse för undersökningens resultat, t.ex. provtagning för pollenanalys i en anslutande våtmark.

Bedömning av undersökares lämplighet

6 § Inför val av undersökare vid direktval skall länsstyrelsen årligen ge undersökare tillfälle att inlämna generella uppgifter om sin organisation och kompetens. Denna generella förfrågan skall annonseras på länsstyrelsens elektroniska hemsida.

7 § Vid bedömningen av undersökares svar på den generella förfrågan skall länsstyrelsen bedöma undersökarens lämplighet att utföra uppdrag med hänsyn till

1. organisation
2. ekonomiska förhållanden och administrativa rutiner
3. erfarenhet och måluppfyllelse av tidigare arkeologiska uppdrag
4. för verksamheten relevanta kompetenser
5. system för intern kvalitetskontroll
6. system för långsiktig intern respektive extern kunskapsuppbyggnad och kunskapsöverföring
7. erfarenhet av rapportering av arkeologiska uppdrag
8. rutiner för upprättande av dokumentation och övrigt primärmaterial
9. rutiner för hantering och konservering av förnfynd
10. teknisk utrustning

8 § Länsstyrelsen skall i ett särskilt beslut ange vilka undersökare som länsstyrelsen bedömt lämpliga att utföra uppdrag på direktval. Beslutet skall innehålla en motivering och meddelas samtliga undersökare som inkommit med svar. En kopia på beslutet samt den generella förfrågan skall sändas till Riksantikvarieämbetet.

Allmänna råd

Länsstyrelsen kan i sitt beslut ange att en undersökare endast kan komma ifråga för uppdrag av en viss typ, omfattning eller inom ett visst sakområde.

Förfrågningsunderlag

9 § Inför ett beslut om undersökning skall länsstyrelsen oavsett direktval eller anbudsförfarande utarbeta ett förfrågningsunderlag med utgångspunkt från det enskilda uppdraget. Ett förfrågningsunderlag skall vara utformat så att det både är ett fullgott underlag för upprättande av förslag till undersökningsplan och för länsstyrelsens val av undersökare.

Förfrågningsunderlaget skall anpassas till undersökningens art, omfattning och komplexitet. Endast sådana krav och kriterier som redovisats där skall inverka på valet av undersökare.

Länsstyrelsen bör i förfrågningsunderlaget beakta företagarens önskemål, såsom planering och information.

10 § I förfrågningsunderlaget skall länsstyrelsen särskilt ange:

1. För särskild utredning: uppgift om den fornlämningsmiljö eller kulturlandskapsavsnitt som skall omfattas av utredningen.
För arkeologisk förundersökning och särskild undersökning: uppgift om den fornlämning som berörs i form av RAÄ-nr alternativt en tillfällig arbetsidentitet, samt fornlämningstyp enligt FMIS lämningstyplista, markanvändning samt en uppfattning om fornlämningens ålder.
2. Uppgift om undersöknings- eller utredningsområdets utsträckning på marken och sjöbotten enligt en bifogad karta.
3. En kort redogörelse för ärendets bakgrund med en beskrivning av arbetsföretaget samt tidigare arkeologiska insatser på platsen.

4. Undersökningens deskriptiva, vetenskapliga och kommunikativa mål samt ambitionsnivå. De deskriptiva målen skall främst vara kopplade till undersökningens syfte som planerings- och beslutsunderlag. De vetenskapliga målen skall för särskilda undersökningar vara preciserade forskningsfrågor baserade på behovet av ny kunskap. De kommunikativa målen skall bygga på fornlämningens pedagogiska värden samt en bedömning av intresset för undersökningen från olika grupper i samhället.

Allmänna råd

Bedömningen av fornlämningens kunskapspotential bör vara baserad på aktuella kunskapsunderlag och ett av länsstyrelsen framtaget handlings/policyprogram för den uppdragsarkeologiska verksamheten i länet/regionen.

5. Tidpunkt när undersökningen tidigast får påbörjas och när den senast skall vara avslutad inklusive tidpunkter för rapporteringen.
6. Anvisningar för rapporteringens omfattning, utformning och genomförande samt en specificering av rapporteringens målgrupper.
7. Var övrigt dokumentationsmaterial skall förvaras.
8. Anvisningar för hantering och konservering av fornfynd utifrån de angivna målen med undersökningen.

Allmänna råd

Utifrån de mål undersökningen skall uppnå bör länsstyrelsen anvisa eventuella prioriteringar vid såväl insamlandet av fynd som vilka material som bör bli föremål för konservering.

9. En specificering av länsstyrelsens tillsyn över och tidpunkter för uppföljning av undersökningen samt hur och när undersökarens ekonomiska redovisning skall lämnas till länsstyrelsen.
10. När och hur undersökningsplanen skall lämnas in.

Kravspecifikation

11 § Länsstyrelsen skall av undersökaren begära in följande uppgifter formulerade som skallsatser:

1. Undersökarens förslag till frågeställningar utifrån de av länsstyrelsen angivna målen.

Allmänna råd

För undersökningar med ett huvudsakligt syfte som planeringsunderlag, dvs. särskild utredning och förundersökning, bör förslagen till frågeställningar begränsas främst till deskriptiva frågor.

2. En beskrivning och motivering av undersökarens förslag till metoder för genomförandet av undersökningen med en tydlig koppling till de av undersökaren föreslagna frågeställningarna. Beskrivningen skall innehålla en beräkning av den yta eller volym

som undersökaren avser att undersöka angivet i m² eller m³ inom det av länsstyrelsen angivna undersökningsområdet.

3. En redovisning av undersökarens kompetens och erfarenhet med relevans till undersökningen. Uppgifterna skall avse de personer som är aktuella för uppdraget.
4. En beräkning av den totala kostnaden för undersökningen. Följande poster skall särredovisas i kostnad och tidsåtgång; projektledning/planering, fältarbete, målgruppsanpassade aktiviteter, manusarbete, fyndhantering, konservering, analysarbete, underkonsulter, resor och traktamenten, layout och tryckning samt arbetsmaterial.

Allmänna råd

Kostnader för underkonsulter skall specificeras såsom grävmaskin, etablering, analyser, hyreskostnader för exempelvis mätutrustning och referensgrupp. De underkonsulter som anlitas för målgruppsanpassade aktiviteter, konservering eller analysarbete skall specificeras under respektive post.

5. Undersökarens förslag till rapportering utifrån länsstyrelsens anvisningar.
6. Undersökarens förslag till fyndstrategi utifrån länsstyrelsens anvisningar samt vem som kommer att utföra konserveringen.

Allmänna råd

Fyndstrategin bör utformas i samråd med en arkeologisk konservator. För bedömning av omhändertagande, selektion och etisk hantering av osteologiskt material bör även osteologisk expertis rådfrågas.

7. En redogörelse för hur undersökaren avser att säkerställa kvaliteten i den aktuella undersökningen.
8. Undersökningsplanens giltighetstid.

Tillägg vid anbudsförfarande

12 § Vid anbudsförfarande skall länsstyrelsen redogöra för hur prövningen och bedömningen av undersökningsplanerna kommer att genomföras. Redogörelsen skall även ange vilka kvalitetskriterier som kommer att ligga till grund för bedömningen av undersökningsplanerna. Den mest kostnadseffektiva undersökningsplanen skall antas.

Allmänna råd

De kvalitetskriterier som bör användas är frågeställningarnas och rapporteringens relevans i förhållande till de av länsstyrelsen uppställda målen, metod/genomförande, lämplighet och kompetens. Länsstyrelsen bör ge en tydlig redovisning av vad kriterierna avser. Länsstyrelsen bör även ange vilken modell för bedömning av kriterierna som kommer att användas. Med det mest kostnadseffektiva förslaget avses den undersökningsplan som länsstyrelsen bedömt borgar för högst kvalitet till en kostnad som varken är högre eller lägre än vad som kan motiveras utifrån de uppställda målen.

13 § Vid anbudsförfarande skall länsstyrelsen tillkännage erbjudandet på länsstyrelsen elektroniska hemsida. Förslagen till undersökningsplaner skall lämnas i två olika kuvert där det

ena skall innehålla undersökningsplan utan kostnader, det andra enbart kostnader. Eventuella tillägg eller förtydliganden från länsstyrelsen efter det att inbjudan tillkännagivits skall tillsändas undersökarna skriftligt vid ett och samma tillfälle. Försändelser med förslag till undersökningsplaner skall lämnas in senast en bestämd dag och får inte öppnas på länsstyrelsen före utgången av den dagen.

Anbudsförfarande eller direktval

14 § För att uppnå största möjliga kostnadseffektivitet skall länsstyrelsen genomföra ett anbudsförfarande.

Anbudsförfarande skall tillämpas då kostnaden för undersökningen kan antas komma att överstiga 10 basbelopp. Om länsstyrelsen bedömer att det föreligger synnerliga skäl för direktval trots att kostnaden antas överstiga 10 basbelopp, skall länsstyrelsen skriftligen anhålla om och få ett godkännande från Riksantikvarieämbetet.

Undersökningsplan

15 § En undersökningsplan skall upprättas i överensstämmelse med länsstyrelsens förfrågningsunderlag. Dess omfattning och detaljeringsgrad skall vara relaterad till förfrågningsunderlaget.

16 § Undersökningsplanen skall innehålla en redogörelse för hur undersökaren avser att säkerställa kvaliteten i det aktuella uppdraget.

Allmänna råd

Redogörelsen syftar till att underlätta för länsstyrelsen att kontinuerligt följa upp att de mål och frågeställningar som angivits i förfrågningsunderlaget. Redogörelsens omfattning styrs av förfrågningsunderlaget och bör behandla samtliga i uppdraget ingående moment, från planering till det att rapporteringen är avslutad. Av redogörelsen bör framgå de interna ansvarsförhållandena, rutiner för kontinuerlig dokumentation av överväganden, prioriteringar och resursanvändanden (ekonomi, kompetens) samt rutiner för hantering av avvikelser från undersökningsplan.

17 § Till undersökningsplanen skall undersökare foga ett medgivande att staten själv eller genom annan utan ersättning får framställa och sprida exemplar av skriftlig rapportering samt bilder och annat material som ingår i den övriga dokumentationen.

Bedömning av undersökningsplan

18 § Vid direktval skall länsstyrelsen inledningsvis kontrollera att undersökaren besvarat samtliga skall-satser som angivits i förfrågningsunderlaget. Därefter skall länsstyrelsen bedöma om förslaget till undersökningsplan är kostnadseffektivt.

19 § Vid anbudsförfarande skall länsstyrelsen inledningsvis kontrollera att undersökaren besvarat samtliga skall-satser som uppställts i förfrågningsunderlaget.

Länsstyrelsen skall, utifrån de kvalitetskriterier som angivits i förfrågningsunderlaget, därefter utvärdera de förslag till undersökningsplaner som uppfyllt skall-satserna. Vid utvärderingen skall länsstyrelsen även beakta undersökarens lämplighet som anges i 7 §.

De förslag till undersökningsplan som anses kunna resultera i en godtagbar kvalitet skall sedan genomgå en prisjämförelse varefter den mest kostnadseffektiva undersökningsplanen skall antas.

Allmänna råd

De kvalitetskriterier som bör användas är frågeställningarnas och rapporteringens relevans i förhållande till de av länsstyrelsen uppställda målen, kompetens och metod/genomförande. Vid prövningen av kriteriet kompetens bör länsstyrelsen fastställa om såväl undersökarens organisation som den av undersökaren namngivna personalen samt eventuella underkonsulter har erforderlig kompetens för uppdraget med hänsyn till fornlämningens art och betydelse, undersökningens storlek och inriktning och det arkeologiska forskningsläget inom sakområdet. Avgörande för länsstyrelsens bedömning inför särskild undersökning bör dock vara undersökarens förmåga att utifrån vetenskapliga utgångspunkter analysera och tolka fornlämningar och fornyfynd samt att sätta in dem i deras geografiska, historiska och samhälleliga sammanhang och kommunicera detta till de för uppdraget relevanta målgrupperna.

20 § I samband med anbudsförfarande får länsstyrelsen av undersökarna begära in klargöranden eller kompletteringar till förslagen till undersökningsplan. Kompletteringarna får dock inte förändra innehållet i tidigare inlämnade uppgifter.

21 § Länsstyrelsen skall vid anbudsförfarande upprätta ett skriftligt utvärderingsprotokoll som redogör för länsstyrelsens bedömning av de inkomna förslagen till undersökningsplan. Kopia på utvärderingsprotokollet skall biläggas beslutet.

Beslut

22 § Ett beslut enligt 2 kap. 11-13 §§ lagen (1988:950) om kulturminnen m.m skall stå i överensstämmelse med förfrågningsunderlaget. Beslutet skall därutöver särskilt innehålla:

1. För beslut om särskild utredning: uppgift om den fornlämningsmiljö eller kulturlandskapsavsnitt som omfattas av utredningen. För beslut om arkeologisk förundersökning eller tillstånd med villkor om särskild undersökning: uppgift om den fornlämning som berörs i form av RAÄ-nr alternativt en tillfällig arbetsidentitet, fornlämningstyp enligt FMIS lämningstypslista, markanvändning samt en uppfattning om fornlämningens ålder.
2. Undersökningsområdets utsträckning på marken och sjöbotten enligt bifogad karta samt fastighetsbeteckning.
3. En kort redogörelse för ärendet som omfattar bakgrunden och en motivering till beslutet.
4. De krav som ställs på företagaren.

Allmänna råd

Beslutet bör innehålla en beskrivning av det ingrepp som arbetsföretaget innebär på fornlämningen samt länsstyrelsens eventuella begränsningar i förhållande till ansökan. Undersökningsområdet bör göras tillgängligt för undersökaren genom företagarens försorg och de närmare förhållandena regleras i avtalet mellan parterna.

5. Hur länsstyrelsen avser att underrätta företagaren om att de arkeologiska insatserna är avslutade.
6. Tillståndets giltighetstid.
7. Vem som skall utföra undersökningen samt en motivering av valet av undersökare. För detaljer kring undersökningens inriktning, omfattning och genomförande samt länsstyrelsens krav på undersökaren hänvisas till undersökarens undersökningsplan som godkänts av länsstyrelsen och som biläggs i kopia till beslutet.
8. Den beräknade totala kostnaden för undersökningen och uppgift om vem som skall bära den.

23 § Länsstyrelsens beslut tillsammans med kopior av undersökarens undersökningsplan och eventuellt utvärderingsprotokoll skall ställas till företagaren. En kopia av beslutet skall även sändas till undersökaren, Riksantikvarieämbetet och eventuella övriga undersökare som inkommit med förslag till undersökningsplan.

Fornfynd

24 § Fornfynd i form av föremål, ben- och analysmaterial m.m skall insamlas i överensstämmelse med den fyndstrategi som ingår i undersökningsplanen som bifogats länsstyrelsen beslut.

Det fyndmaterial som tillvaratagits vid undersökningen skall efter eventuell selektion och konservering lämnas till det museum som Riksantikvarieämbetet anvisar. Fynden skall vid överlämnandet vara beskrivna, ordnade, registrerade och konserverade.

Allmänna råd

Fyndmaterialen bör vara registrerade i en fyndlista och beskrivna på ett sådant sätt att de lätt kan identifieras. Vidare bör de vara ordnade på ett för mottagaren överskådligt sätt samt så förpackade att de inte kan ta skada. Fynden bör konserveras i den omfattning som i samråd med arkeologisk konservator bedöms nödvändigt för att förebygga eller fördröja vidare nedbrytning. Syftet är att föremålen i möjligaste mån kan bevaras i oförändrat skick i en för materialet lämplig miljö. Undersökaren bör vid hanteringen av fornfynd följa de riktlinjer som Riksantikvarieämbetet tagit fram (se vidare Handbok)

Rapportering och övrig dokumentation

25 § Den rapportering som genomförs och produceras i samband med en undersökning skall utformas utifrån de anvisningar som länsstyrelsen angivit i förfrågningsunderlaget.

Efter avslutat fältarbete skall undersökaren snarast till Riksantikvarieämbetet redovisa de (preliminära) resultaten av undersökningen på, av Riksantikvarieämbetet, fastställt formulär som är anpassat till fornminnesinformationssystemet (FMIS).

26 § Rapporter från särskilda utredningar och arkeologiska förundersökningar skall utformas så att de utgör fullgoda planeringsunderlag för företagaren samt beslutsunderlag för länsstyrelsens prövning av tillståndsärenden. Rapporterna skall även omfatta en basdokumentation.

27 § Utformningen av rapporteringen från särskilda undersökningar kan vara av skiftande slag, men skall alltid även omfatta en basdokumentation samt en slutrapport.

Allmänna råd

Slutrapporten som upprättas i samband med att undersökningen avslutas omfattar en redogörelse för och utvärdering av genomförandet av samtliga de moment och aktiviteter som specificerats i den av länsstyrelsen godkända undersökningsplanen. Slutrapporten tar sin utgångspunkt i den kontinuerliga dokumentation som undersökaren upprättar som en del i säkerställandet av undersökningens kvalitet.

Basdokumentationen, som är en del i rapporteringen av samtliga uppdrag, omfattar bl.a. skalenliga planer, mätdata, beskrivningar, grundläggande tolkningar och foton.

28 § Undersökaren skall förutom till länsstyrelsen och företagaren även insända två arkivvärda exemplar till Riksantikvarieämbetet samt en digital pdf-fil av rapport från särskild utredning och arkeologisk förundersökning samt basdokumentation och slutrapport från särskild undersökning. Rapporten skall vara granskad och godkänd av länsstyrelsen före insändandet.

Om rapporten redovisar resultat som väsentligt avviker från dem som tidigare redovisats till FMIS skall även en s.k. ändringsanmälan medfölja rapporten. På denna anmälan skall tydligt framgå vilka RAÄ-nr som berörs.

29 § Övrig dokumentation av betydelse skall tas om hand så att den bevaras och är tillgänglig.

Allmänna råd

Dokumentationsmaterial som skall bevaras efter rensning bör ordnas och upprättas i överensstämmelse med de arkivkrav som Riksantikvarieämbetet tagit fram (se vidare Handbok). Som dokumentationsmaterial räknas, förutom originalritningar och foton, även analysresultat och konserveringsrapporter samt sådana handlingar som har betydelse för förståelsen av undersökningens genomförande och resultat. Materialet arkiveras vid den institution som länsstyrelsen angivit i förfrågningsunderlaget och som omfattas av 1 kap. 9 § sekretesslagen.

Tillsyn och uppföljning

30 § Länsstyrelsens tillsyn av uppdragsarkeologin skall utgöra en del av den ordinarie tillsynen i enlighet med den tillsynsplan som upprättas för länsstyrelsens olika verksamhetsområden. Kopia av den årliga tillsynsrapporten (eller motsvarande sammanfattande redovisning av utförd tillsyn) skall insändas till Riksantikvarieämbetet.

31 § Som ett led i sin tillsyn skall länsstyrelsen:

1. kontinuerlig *följa upp*, under såväl fältarbetet som rapporteringen, att undersökningen bedrivs i enlighet med länsstyrelsens beslut och uppnår de fastställda målen. Till stöd för uppföljningen har länsstyrelsen undersökarens kvalitetssäkringsdokumentation.
2. fortlöpande *kontrollera* att kostnaderna inte blir högre än motiverat i förhållande till undersökningens resultat och vad som angivits i beslutet. Länsstyrelsen skall särskilt beakta att företagaren inte är skyldig att betala för mer än den tid som verkligen gått åt för undersökningen inklusive rapporteringen.

Allmänna råd

Som en del av den kostnadskontroll som åligger länsstyrelsen ingår att länsstyrelsen fortlöpande bör begära in en ekonomisk redovisning över undersökningens upparbetade kostnader samt en kostnadsprognos i förhållande till ursprunglig budget. Likaså bör länsstyrelsen som ett led i den kvalitetskontroll som åligger länsstyrelsen godkänna skriftliga produkter innan de mångfaldigas. Ett sådant förfarande är av särskild betydelse vad gäller rapportering av särskild utredning och förundersökning då dessa utgör underlag inför kommande länsstyrelsens beslut. Av detta följer att undersökaren inte kan slutfakturera ett uppdrag förrän rapporteringen är avslutad.

3. efter avslutad rapportering *utvärdera* undersökningens måluppfyllelse avseende genomförande, resultat och rapportering i förhållande till den långsiktiga kunskapsuppyggnaden och de faktiska kostnaderna.

Allmänna råd

Utvärderingen innebär på en grundläggande nivå att länsstyrelsen bör jämföra utfallet av undersökningen i förhållande till undersökningsplan och eventuellt handlings/policyprogram.

4. med vissa intervall *följa upp* och *utvärdera* den samlade undersökningsverksamheten i relation till verksamhetens mål och samhällsnyttan.

Allmänna råd

Länsstyrelsen bör kunna redovisa den uppdragsarkeologiska verksamheten i relation till de kulturpolitiska målen och samhällets behov och behöver därför bl a. skaffa sig kunskap om hur olika målgrupper vill ha/får del av undersökningsverksamheten och hur olika målgrupper vill ha/får del av resultaten. Målet bör vara att resultaten efterfrågas och tas om hand i länsstyrelsens eget arbete, i forskningen och av olika grupper i samhället. Som stöd bör länsstyrelsen ha ett handlings/policyprogram (strategi) för den arkeologiska undersökningsverksamheten i sin region. Detta program tas lämpligen fram i samråd med företrädare för de olika målgrupperna.

32 § Undersökaren skall som en del i sin kvalitetssäkring till länsstyrelsen omedelbart anmäla sådana omständigheter som ändrar förutsättningarna eller villkoren för undersökningen.

33 § Vid omfattande förändringar av förutsättningarna för undersökningen får länsstyrelsen fatta ett nytt beslut.

34 § Om länsstyrelsen finner att undersökningen inte bedrivs i överensstämmelse med förfrågningsunderlaget och beslutet och om detta förhållande inte kan rättas genom samråd får länsstyrelsen med omedelbar verkan avbryta undersökningen eller begränsa undersökningen. Undersökaren skall stå för de överkostnader som då kan uppkomma.

Allmänna råd

Om det behövs bör länsstyrelsen fatta nytt beslut om ny undersökare som slutför undersökningen.

Övergångsbestämmelser

1. Dessa föreskrifter träder i kraft 1 juli 2007. Genom dessa föreskrifter upphör föreskrifterna KRFS 1998:1 att gälla.
2. Äldre bestämmelser gäller för de undersökningar som länsstyrelsen fattat beslut om före 1 juli 2007.

Kulturmiljöavdelningen

2006-12-18

Dnr: 301-4796-2006

Konsekvensutredning

Verkställighetsföreskrifter till 2 kap. 10-13 §§ lagen
(1988:950) om kulturminnen m.m.

Riksantikvarieämbetet
Box 5405
114 84 Stockholm
Besöksadress: Storgatan 41

Tel 08 - 5191 8000
Fax 08 - 660 72 84
E-post riksant@raa.se
Hemsida www.raa.se

Org nr 202100 - 1090
Plusgiro 59994- 4
Bankgiro 5052-3620

Innehållsförteckning

Sammanfattning	2
Inledning	3
Uppdragsarkeologins uppgift och samhällsrelevans	3
Uppdragsarkeologins problem - nuläge	4
Otydliga roller	5
Varierande handläggningspraxis	6
Bristande konkurrens	6
Otydliga målgrupper och mål	7
Målet med revideringen av verkställighetsföreskrifterna	8
Länsstyrelsen stärks	9
Fungerande konkurrens	9
Kommunikation, differentierade mål och tydliga målgrupper	11
Alternativ till att revidera föreskrifterna	12
De huvudsakliga förändringarna i förslaget till reviderade föreskrifter	13
Konsekvenser för länsstyrelsen	17
Konsekvenser för företagaren	20
Konsekvenser för undersökaren	21
Konsekvenser för Riksantikvarieämbetet	22
Konsekvenser för museerna	23
Konsekvenser för olika målgrupper i samhället	23
Informations- och utbildningsinsatser	24
Bilaga 1. KRFS 1998:1	25

Sammanfattning

De viktigaste förändringarna i förhållande till de nuvarande föreskrifterna kan sammanfattas i följande punkter.

- Tydliga och utförliga förfrågningsunderlag
- Anbudsförfarande om kostnaden överstiger 10 basbelopp
- Direktval baserade på generella förfrågningar
- Behovet av kunskapsunderlag och handlingsprogram lyfts fram
- Läns museerna har ett ansvar för den regionala kunskapsuppbyggnaden oavsett om de har egen uppdragsarkeologisk verksamhet eller ej
- Fyndhanteringen införlivas tydligt i processen
- Differentierade mål och målgruppsanpassad rapportering
- Tillsynen stärks

Inledning

Enligt verksförordningen (1995:1322) skall en myndighet som utfärdar regler som kan tänkas ha konsekvenser för andra myndigheter sammanfatta konsekvenserna av regelförändringen i en *konsekvensutredning*. Konsekvensutredningen görs samtidigt enligt förordningen (1998:1820) om särskild konsekvensanalys av reglers effekter för små företags villkor, den s.k. SimpLexförordningen.

Efter en ändring av lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. (KML) 1997 bemyndigade regeringen Riksantikvarieämbetet att utfärda verkställighetsföreskrifter till 2 kap. 10-13 §§ KML (10 § förordningen om kulturminnen mm. 1988:1188, prop. 1996/97:99 s. 23). Det föreliggande förslaget till reviderade verkställighetsföreskrifter för den uppdragsarkeologiska verksamheten avser att ersätta gällande verkställighetsföreskrifter (KRFS 1998:1). Konsekvensutredningen beskriver behovet av en revidering och redovisar motiven bakom förslaget.

I stora delar följer förslaget till reviderade föreskrifter hittillsvarande regelverk med vissa ytterligare preciseringar, tillägg och några borttagna delar. Texten har utformats så att föreskrifterna i många fall förtydligats med Allmänna råd direkt i anslutning till den aktuella paragrafen. Flera avsnitt har flyttats, delats upp eller förts samman med syftet att föreskrifterna skall följa de olika momenten i handläggningsprocessen.

Uppdragsarkeologins uppgift och samhällsrelevans

Uppdragsarkeologin är en del av den nationella kulturpolitiken och omfattas av de syften och mål som samhället genom riksdag och regering ställt upp. Uppdragsarkeologins uppgift grundläggs i samhällets beställning på ett aktivt, utåtriktat och samhällsrelevant kulturmiljöarbete och kulturarvsbruk som utgår från verksamhetsmålen för kulturmiljöområdet (prop. 1996/97:3 Kulturpolitik, prop. 1998/99:114 Kulturmiljövärd). Kulturmiljösektorn skall utvecklas till en *”aktiv och samlande kraft i det arbete som syftar till att skapa en långsiktigt hållbar utveckling av vårt samhälle...i samverkan med andra samhällssektorer”* (prop. 2004/05:1).

Svensk uppdragsarkeologi har således genom politiska beslut vissa förutsättningar. Dessa måste få en praktisk tillämpning i den operativa verksamheten. Det är ett demokratiskt krav för legitimiteten i det politiska beslutssystemet.

Ytterligare krav på uppdragsarkeologin är kunskapsuppbyggnad samt en system- och branschfunktion. Uppdragsarkeologin utförs som ett resultat av

tillämpningen av främst 2 kap. 10-13 §§ i lagen (1988:950) om kulturminnen m.m., som bl.a. stadgar att länsstyrelsen som villkor för borttagande av fast fornlämning får ställa skäligen krav på särskild undersökning för att dokumentera fornlämningen. Undersökningen skall vara av vetenskapligt god kvalitet (2 kap. 13 § KML). Kostnaden måste förhålla sig till omständigheterna för undersökningen. Dokumentation av en fornlämning definieras i propositionen 1996/97:99 (Uppdragsarkeologi m.m.) som att registrera fakta om dess innehåll och uppbyggnad samt att ge en meningsfull kunskap om det samhälle som fornlämningen representerar.

Uppgiften är alltså dels att utifrån arkeologiska undersökningar *skapa meningsfull kunskap* om det förflutna, på ett sätt som uppfyller vetenskapens krav på genomlysighet och granskningsbarhet, dels att *kommunicera kunskap* på ett sätt som främjar uppdragsarkeologins samhällsuppdrag. En arkeologisk undersökning har förutsättningar att, förutom kunskap om det förflutna, förhistoriens människor och platser också ge oss nutida människor en inblick i kulturlandskapets utveckling, förändringens betydelse i historien och samtiden, samt belysa vår egen plats i det långa tidsperspektivet.

Uppdragsarkeologins syfte även att *fungera som system och bransch*, med krav på kompetens och kvalitet i alla led. Uppdragsarkeologin skall på ett professionellt, rationellt och ekonomiskt rimligt sätt forma underlag för länsstyrelsens egna beslut och företagarens vägval. I de fall då ingrepp i fornlämningar inte kan undvikas, skall uppdragsarkeologin på ett kostnadseffektivt sätt kunna frigöra mark från fornlämningsservitutet och samtidigt bidra till den arkeologiska kunskapsuppbyggnaden och de kulturpolitiska målen.

Uppdragsarkeologins problem - nuläge

Verkställighetsföreskrifterna är tillsammans med lagen och förordningen ett regelverk som utgör stommen i det uppdragsarkeologiska systemet. Föreskrifterna skall framförallt ange hur lagen skall tillämpas i samband med länsstyrelsernas handläggning av uppdragsarkeologiärenden. Under de åtta år som gått sedan de nuvarande föreskrifterna trädde i kraft har mycket hunnit förändras. Anpassningen till föreskrifternas krav på upprättande av kravspecifikationer, anbudsförfarande och tillsyn har tagit tid och kommit olika långt i olika delar av landet. När föreskrifterna 1998 trädde i kraft var konkurrens något nytt inom det uppdragsarkeologiska systemet. Idag är konkurrens ett mer självklart inslag inom uppdragsarkeologin, liksom inom andra samhällssektorer. På flera punkter skiljer sig idag föreskrifterna och praxis väsentligt åt. I många delar av landet har regionala modeller utarbetats för handläggning och bedömning av uppdragsarkeologiska ärenden. Problemen inom uppdragsarkeologin idag har tagits upp i en rapport av Riksdagens revisorer

(2002/03:3) och i betänkandet från Uppdragsarkeologiutredningen (SOU 2005:80).

Otydliga roller

KML beskriver de olika parterna i det uppdragsarkeologiska systemet. I samband med en arkeologisk undersökning kan förhållandet beskrivas som ett trepartsförhållande mellan de kulturmiljövårdande myndigheterna, den som skall utföra ett arbetsföretag och den undersökande institutionen (prop. 1996/97:99 s.13). Riksantikvarieämbetet har det övergripande ansvaret genom sitt överinseende över kulturmiljövården i landet. Länsstyrelsen företräder staten och skall ta tillvara det allmännas intressen när det gäller skydd av fornlämningar. Företagaren betalar vad staten bedömer som rimligt för att ersätta fornlämningens fysiska existens med kunskap om lämningen. Som ett led i myndighetsutövningen lämnar länsstyrelsen tillstånd till ingrepp i fornlämning och ställer då villkor riktade till företagaren. Ett villkor kan vara krav på arkeologisk undersökning och länsstyrelsen anger då i sitt beslut vem som skall utföra den arkeologiska undersökningen. Länsstyrelsen uppträder här i som en beställare av arkeologisk undersökning. Länsstyrelsen har sedan ansvaret för att undersökningen genomförs i enlighet med beslutet. Undersökaren utför undersökningen av fornlämningen, d.v.s. upprättar dokumentation, tillvaratar fynd, tolkar och kommunicerar. Det uppdragsarkeologiska systemet bygger således på tre parter som förenklat kan benämnas som beställare, betalare och utförare. Denna till synes enkla ansvars- och rollfördelning mellan systemets aktörer, med *länsstyrelsen* som en ansvarig beställande part, *företagaren* som en betalande part och *undersökaren* som en utförande part, är i dagsläget inte alltid så tydlig.

Det uppdragsarkeologiska systemet förutsätter att länsstyrelsen har en styrande roll och en stark position, annars riskerar förtroendet att undergrävas. Länsstyrelsen skall besluta om undersökningens innehåll, ambitionsnivå och omfattning men har som företrädare för staten och det allmänna ofta en alltför svag position vid beställning av arkeologiska uppdrag i förhållande till de undersökande institutionerna. Detta har fått till följd att länsstyrelsen i många fall lämnat åt den undersökande institutionen att bedöma fornlämningens kunskapspotential och formulera målen för undersökningen. Det är därför ofta undersökningsplanerna och inte kravspecifikationerna, som styr undersökningarna. Detta förhållande har sin grund i en äldre ordning då det endast fanns en eller två offentliga undersökande institutioner som samtidigt agerade som remissinstanser till länsstyrelsen i handläggningen av fornlämningsärenden. Kompetensen har därigenom byggts upp hos de undersökande institutionerna medan länsstyrelsen inte alls haft motsvarande möjligheter. I vissa län finns också ett betydande inslag av summariska kravspecifikationer eller undersökningar där kravspecifikationer och undersökningsplaner överhuvudtaget inte upprättats, utan undersökningen beställts på ett mer informellt sätt. I

dess fall blir insynen i den arkeologiska beslutsprocessen mycket begränsad. En bristfällig beställning av undersökningen leder dessutom ofta till en lägre kvalitet på undersökningsplanerna. Förhållandet har visat sig alltmer problematiskt när systemet har förändras mot att inrymma fler aktörer och ett större inslag av anbudsförfarande i konkurrens. Summariska och alltför allmänt hållna kravspecifikationer har dessutom lett till att de undersökningplaner som olika undersökare upprättat utifrån samma kravspecifikation uppvisat mycket stora skillnader när det gäller ambitionsnivå och kostnadsberäkning.

Varierande handlägningspraxis

Den regionala variationen i handlägningspraxis och ojämna bedömningar av uppdragsarkeologiärenden visar att verkställighetsföreskrifterna inte har varit tillräckligt tydliga. När det gäller anbudsförfarande har regelverket inte varit tillräckligt utförligt, vilket öppnat för en osäkerhet som i sin tur lett till en länsvis varierande tillämpning. Föreskrifterna medger bland annat en generös tolkning av vilka särskilda skäl länsstyrelsen kan åberopa för undantag från anbudsförfarande. Många länsstyrelser har endast genomfört ett fåtal anbudsförfärdanden och har därför inte hunnit utarbeta rutiner och få tillräcklig erfarenhet av att formulera förfrågningsunderlag och bedöma undersökningsplaner.

Regelverkets otydlighet har vid anbudsförfarande även lett till att ett flertal överklaganden av länsstyrelsens beslut gjorts i domstol. Den överklagande parten som i dessa fall är undersökare som inte erbjudits undersökningen har vanligen anfört brister i länsstyrelsens handläggning och bedömning av undersökningsplanerna som grund för sin klagan. Utdragna domstolsprocesser har medfört omfattande fördröjningar av undersökningarnas igångsättande och avsevärt försenat arbetsföretagen.

Bristande konkurrens

I prop. 1996/97:99 fick Riksantikvarieämbetet uppgiften att skapa ett uppdragsarkeologiskt system där större undersökningar omfattas av anbudsförfarande. Konkurrens inom uppdragsarkeologin syftar till att skapa undersökningar av god kvalitet till en kostnad som inte är högre än motiverat (prop. 1996/97:99 s.21f). En konkurrenssituation med anbudsförfarande ökar mångfalden i den arkeologiska verksamheten och stimulerar utvecklingen av metoder, vilket effektiviserar utförandet av undersökningarna.

Den konkurrens som beskrivs i prop. (1996/97:99) och som verkställighetsföreskrifterna (KRFS 1998:1) hade för avsikt att få till stånd har dock hittills endast delvis blivit verklighet. Flera undersökare har haft svårigheter att få uppdrag i län där de inte redan är etablerade. I vissa län sker anbudsförfarande inför flertalet större undersökningar och där finns flera olika undersökare verksamma. I andra län fördelar länsstyrelsen de flesta undersökningar på

Kulturmiljöavdelningen

2006-12-18

Dnr: 301-4796-2006

direktval med konsekvensen att få undersökare har etablerat sig i regionen. Ofta ges merparten av de mindre undersökningarna per automatik till länsmuseum, vilket gör det mycket svårt för nya undersökningsföretag att etablera sig. Sammanlagt finns idag ett femtiotal undersökare verksamma i landet, varav flertalet är små och endast verksamma inom ett enda län eller en kommun.

Otydliga målgrupper och mål

Uppdragsarkeologin har liksom andra verksamheter inom kulturmiljöområdet att svara mot de kulturpolitiska målen om samhällsrelevans, kommunikation och medborgardialog (prop. 1996/97:3). Det finns en stor efterfrågan på historia och arkeologi men uppdragsarkeologin har idag svårigheter att nå ut i samhället. De huvudsakliga produkterna från arkeologiska undersökningar är olika typer av rapporter och vissa fall artiklar i olika publikationer. Vid större arkeologiska undersökningar har det dessutom ofta gjorts publika insatser som har riktats mot allmänheten. De kommunikativa insatserna har dock inte tagit sin utgångspunkt i tydliga mål som pekats ut på förhand. Kanaler för kommunikation med olika målgrupper har också varit dåligt utvecklade. Detta har sin grund i att det uppdragsarkeologiska systemet ursprungligen byggdes utifrån tanken att uppdragsarkeologin dokumenterade, forskarvälden bearbetade och museerna hade ansvar för att sprida resultaten till allmänheten. Uppdragsarkeologins relation till forskningen har uppmärksammats i forskningspropositionen 1993/94:177. Museerna har däremot med få undantag inte kunnat ta sitt ansvar inom området. De statsbidrag som utgår till museerna är dels inte särskilt destinerade till det här området, dels står de inte i proportion till vad som omsätts inom uppdragsarkeologin.

Otydliga mål för en undersökning har ofta medfört otydliga kravspecifikationer. I vissa fall har detta lett till att arkeologiska undersökningar haft svårt att nå upp till en god kvalitet. Ofta har undersökarens strävan varit alltför heltäckande, vilket gjort att satsningar på särskilda forskningsproblem införts, samtidigt som en ambition om att dokumentera allt upprätthållits. Avsaknaden av konkreta mål som ger vägledning till tydliga prioriteringar, gör att det har varit svårt att uppnå god kvalitet i genomförandet. Utfallet kan därför ha brister både som planeringsunderlag i den fortsatta planeringsprocessen och för den vetenskapliga forskningen.

Det råder också oklarhet kring undersökningarnas måluppfyllelse, d.v.s. i vilken utsträckning undersökningarna når de uppsatta målen. Kontrollen av kostnaderna för arkeologiska undersökningar är bristfällig och det görs sällan kontroller av utfallet i relation till undersökningens faktiska kostnader. Till stora delar har detta sin grund i ett otydligt regelverk för länsstyrelsens tillsyn och en bristande tillämpning.

Ett uttryck för uppdragsarkeologins svårigheter att svara upp mot samhällets förväntningar kan också indirekt ses i ett antal riksdagsmotioner som har påtalat att kostnadsnivån för arkeologiska undersökningar upplevs som för hög. Ökade krav på kostnadskontroll och på en mer utåtriktad verksamhet har också ställts i betänkandet från uppdragsarkeologikutredningen *Uppdragsarkeologi i tiden* (SOU 2005:80). Att kostnaderna upplevs som motiverade av exploatörer och samhället i övrigt är viktigt för att det skall finnas en acceptans för den uppdragsarkeologiska verksamheten. En orsak till problemen är att målen för en undersökning ofta är alltför vaga och det råder oklarhet om undersökningens målgrupp.

Målet med revideringen av verkställighetsföreskrifterna

Det föreliggande förslaget till reviderade föreskrifter har som mål att skapa förutsättningar för ett väl fungerande och kostnadseffektivt system med god kvalitet både i handläggningsprocessen och i de enskilda undersökningarna.

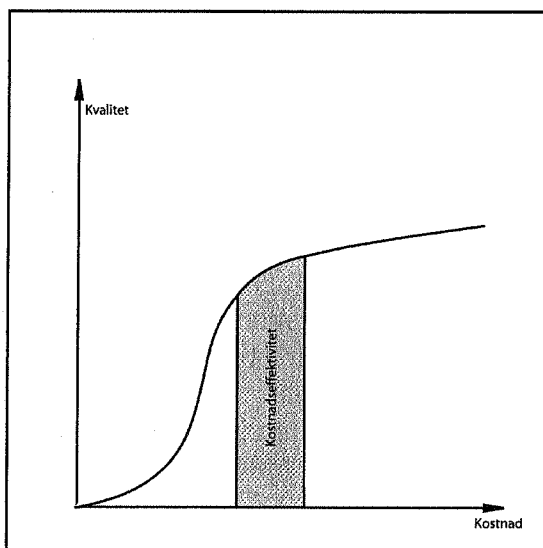

Fig. 1. En illustration av begreppet kostnadseffektivitet som ett gränssnitt där det kvalitativa utfallet blir som störst med hänsyn till nedlagda resurser. En kunskapsintensiv verksamhet inleds med en dokumenterande fas då endast kvantifierbara fakta samlas in och ingen egentlig kunskap ännu har producerats. Successivt vartefter materialet bearbetas erhålls kunskap varvid kurvan stiger brant och når det kostnadseffektiva gränssnittet. Kurvans förlängning planar ut eftersom en ytterligare bearbetning endast ger obetydligt ökad kunskap i förhållande till kostnaden.

Målet är att de arkeologiska undersökningarna skall vara av god kvalitet och genomföras till en kostnad som inte är högre än vad som är motiverat (prop. 1996/97:99 s. 22). Den uppdragsarkeologiska processen skall i alla sina delar genomsyras av god kvalitet och kostnadseffektivitet. God kvalitet i en under-

Kulturmiljöavdelningen

2006-12-18

Dnr: 301-4796-2006

sökning uppnås genom hög måluppfyllelse, då undersökaren förmått förvalta givna förutsättningar på ett optimalt sätt i förhållande till undersökningens deskriptiva, vetenskapliga och kommunikativa mål. I en kostnadseffektiv undersökning råder balans mellan kostnad och kvalitet. Utifrån de av länsstyrelsen fastställda målen och ambitionsnivån i förfrågningsunderlaget föreslår undersökaren metoder och gör prioriteringar som maximerar utfallet i relation till kostnaderna.

Länsstyrelsen stärks

I föreliggande förslag till verkställighetsföreskrifter tydliggörs rollerna för det uppdragsarkeologiska systemets aktörer. Målet är att öka systemets genomslutlighet och aktörernas professionalitet. Länsstyrelsen har ansvaret för att kvaliteten upprätthålls vid arkeologiska undersökningar (prop. 1996/97:99 s.12). Avsikten med förslaget till reviderade verkställighetsföreskrifter är att länsstyrelsen skall kunna ta detta ansvar och bli en tydlig beställare av arkeologiska undersökningar. Detta konkretiseras i en uppsättning kvalitetskriterier och ett tydligt och konsekvent regelsystem för beställning av arkeologiska undersökningar. Det framgår tydligt vilka krav som ställs på en uppdragsarkeologisk undersökare och det finns klara riktlinjer för länsstyrelsens anbuds-förfarande, bedömning och tillsyn. Det finns även regler för förfarandet vid val av undersökare på direktval, respektive anbuds-förfarande. Särskilt tonvikt läggs vid regler för upprättandet av förfrågningsunderlagen som är undersökningarnas viktigaste styrdokument. Vid formulering av mål och bedömning av undersökningsplaner kan särskilda kunskapsunderlag och handlingsprogram tjäna som ett kraftfullt stöd.

Länsstyrelsens tillsynsansvar regleras i KML. Ansvaret upphör inte i och med beslutet, utan länsstyrelsen skall även kontrollera att undersökningen utförs på ett korrekt sätt (prop. 1996/97:99 s.12) och att undersökningen når de mål som länsstyrelsen satt upp. I ett system med konkurrens blir länsstyrelsens kontroll en viktig garanti för undersökningarnas kvalitet. Inom länsstyrelsens ansvarsområde ligger också att kontrollera att undersökningarna genomförs kostnadseffektivt, d.v.s. att kostnaden för undersökningen står i rimligt förhållande till de uppställda målen. Tillsynen fungerar samtidigt som länsstyrelsens kompetensutveckling och är ett sätt att ta tillvara erfarenheter inför kommande ärenden. Förslaget till reviderade verkställighetsföreskrifter innehåller därför tydliga riktlinjer för att stärka länsstyrelsens tillsyn och uppföljning av arkeologiska undersökningar.

Fungerande konkurrens

Ett uppdragsarkeologiskt system med fungerande konkurrens kräver att fler undersökningar blir föremål för anbuds-förfarande. Genom en skärpning av beloppsgränsen för när anbuds-förfarande skall tillämpas kommer fler undersökningar att bli föremål för konkurrens. För att underlätta länsstyrelsens

handläggning och öka systemets genomsiktighet regleras anbudsförfarandet ytterligare genom tydliga riktlinjer för upprättandet av förfrågningsunderlag och bedömning av undersökningsplaner.

Under de åtta år som gått sedan verkställighetsföreskrifterna trädde i kraft har antalet undersökare ökat något. Förutsättningarna för dessa undersökare är dock mycket varierande både vad gäller storlek, geografiskt verksamhetsområde och huvudmannaskap. Även bland läns museerna finns stora variationer; vissa har en omfattande undersökningsverksamhet med en stor personalstyrka, medan merparten har en relativt begränsad uppdragsarkeologisk verksamhet. Några läns museer bedriver inte någon uppdragsarkeologi alls. Det finns också några kommunala museer, varav ett fåtal har en mycket stor uppdragsarkeologisk verksamhet, medan de flesta kommuner varken har museer eller bedriver uppdragsarkeologi.

Även Sveriges administrativa indelning, som ligger till grund för kulturmiljövårdens regionala institutioner varierar över tid. Gränser mellan kommuner och län förändras och de regionala institutionerna måste anpassas till rådande förhållanden. Både läns museer och länsstyrelser har exempelvis omfattats av länsammanslagningar varvid verksamhetens geografiska omfattning förändrats.

Uppdragsarkeologi är en kunskapsintensiv verksamhet som kräver en hög grad av specialisering. Samtidigt är det en liten bransch med förhållandevis få uppdrag och fåtaliga undersökande institutioner. En undersökare behöver kunna uppnå en viss omsättning för att kunna upprätthålla kontinuitet, kvalitet och kunskapsåterföring i verksamheten. I ett system med fungerande konkurrens behöver därför många undersökare kunna agera på en interregional eller nationell nivå.

Det råder idag en motsättning mellan den strävan som finns hos riksdag och regering att skapa förutsättningar för en fungerande konkurrens och att läns museerna garanteras en viss mängd arkeologiska uppdrag i syfte att kunna bibehålla sin kompetens inom det arkeologiska området. En undersökarens kompetens är knuten till personalens kunskap och erfarenhet. För den regionala kunskapsuppbyggnaden är således personalens kompetens och förutsättningar för att genomföra undersökningar i regionen avgörande, inte platsen för undersökarens kontor. När det gäller uppdragsarkeologi måste därför den regionala kunskapsuppbyggnaden vila på flera ben. För att läns museerna skall kunna ta ansvar för den regionala kunskapsuppbyggnaden är det inte nödvändigt att de har en egen uppdragsarkeologisk verksamhet. Det är däremot viktigt att museerna tillgodogör sig den nya kunskap som produceras av alla undersökare som är verksamma i regionen.

Kommunikation, differentierade mål och tydliga målgrupper

Under de senaste decennierna har synen på den uppdragsarkeologiska verksamheten successivt förändrats och syftet har utökats. Uppdragsarkeologins ursprungliga syfte – att objektivt samla in och dokumentera en fornlämning – vidgades i början på 1990-talet när ett vetenskapligt synsätt gjorde sig gällande. Undersökningarna skulle, förutom att deskriptivt dokumentera fornlämningen, även inlemmas i ett större kunskapsbygge och göras till delar i en framåtsyftande forskningsprocess (prop.1993/94:177 *Utbildning och forskning*). Under senare år har dessutom uppdragsarkeologins roll i det övergripande kulturmiljöarbetet lyfts fram. Genom att betona vikten av att kommunicera kunskap för att skapa intresse för och delaktighet i kulturarvet, har uppdragsarkeologin blivit en angelägenhet för en betydligt större grupp i samhället (prop.1996/97:3 *Kulturpolitik*). Dessa tre syften – deskriptivt, vetenskapligt och kommunikativt – tydliggörs i förslaget till reviderade föreskrifter.

Syftet med en arkeologisk undersökning är att ge meningsfull kunskap om det samhälle som fornlämningen representerar (prop. 1996/97:99 s. 14). I förslaget till reviderade verkställighetsföreskrifter tydliggörs kommunikationen som ett mål för arkeologiska undersökningar. Genom en mer aktiv kommunikation bör uppdragsarkeologin kunna bli mer synlig och få ett större genomslag i samhället. Målet skall vara att resultat och insikter från arkeologiska undersökningar efterfrågas och tas om hand i länsstyrelsens eget arbete, inom kulturmiljövård, samhällsplanering, universitetsforskning och historieskrivning samt av andra samhällsgrupper. För att en arkeologisk undersökning skall bli användbar och meningsfull får det inte råda osäkerhet vilken målgrupp man vänder sig till och hur målgruppen får tillgång till den kunskap och de insikter undersökningen ger. Undersökningens mål måste sedan vara tydligt kopplade till målgruppen. Det är länsstyrelsen som skall göra detta ställningstagande vid upprättandet av förfrågningsunderlagen. Detta kräver i sin tur att länsstyrelsen har god kunskap om olika målgrupper och kan avgöra vad den definierade målgruppen efterfrågar och på vilket sätt intresset skall tillgodoses. Förslaget till föreskrifter har därför ett tydligt fokus på undersökningens målgrupper.

Uppdragsarkeologiska undersökningars tillgänglighet och värde för skolor, föreningar och andra delar av allmänheten är växlande. Ett exempel på en prioriterad målgrupp är skolan, som omnämns i prop. 1996/97:3. Inte alla undersökningar är lämpliga som publika projekt eller pedagogiska samverkansprojekt, men vissa är det i hög grad. Inför alla undersökningar måste länsstyrelsen göra en bedömning av den kommunikativa potentialen som sedan återverkar på finansieringens fördelning och såväl undersökningens som rapporteringens utformning. Det är inte alltid de projekt som är mest omfattande till ytan eller har den största vetenskapliga potentialen som är mest läm-

pade för sådana satsningar. Här gäller ofta andra kriterier vid bedömning, som närhet, tydlighet, fyndmängd, fyndkategorier, symbolvärde, etc. Istället för att väga den ekonomiska rimligheten mot den vetenskapliga potentialen skall balansen här sökas mellan ekonomisk rimlighet och pedagogisk/kommunikativ potential.

De olika typerna av arkeologiska undersökningar har olika syften och väsentligen olika målgrupper. Särskild utredning och arkeologisk förundersökning är besluts- och planeringsunderlag som skall ha tydliga deskriptiva mål som avser att söka grundläggande fakta om en fornlämning, medan fördjupade forskningsfrågor hör hemma i särskilda undersökningar. För att nå de deskriptiva målen behöver utredningar och förundersökningar utföras med en hög ambitionsnivå och därför resursmässigt stärkas i förhållande till nuläget. En bedömning om fornlämningens kunskapspotential skall kunna göras utifrån en förundersökning. Att utredningar och förundersökningar är fullgoda underlag inför beslut om särskild undersökning är särskilt viktigt i en anbudssituation där undersökningarna utförs av olika undersökare.

Vid särskild undersökning är det viktigt att relevanta frågor ställs som har förankring i ett aktuellt kunskapsbehov. Länsstyrelsen har en viktig uppgift att finna rätt ambitionsnivå för undersökningen. Om argumentationen för en fornlämnings vetenskapliga eller kommunikativa potential är svag eller dåligt förankrad skall undersökningen genomföras med låg ambition eller inte alls. God kvalitet vid en särskild undersökning är att fornlämningens potential ur vetenskapligt och/eller kommunikativt perspektiv tas till vara på ett uttömmande sätt och att resultaten motsvarar aktuella och efterfrågade kunskapsbehov. Det är av stor vikt att länsstyrelsen ställer krav på undersökarna när det gäller kommunikation och metodutveckling.

Alternativ till att revidera föreskrifterna

Om en revidering av verkställighetsföreskrifterna inte genomförs kommer de nuvarande föreskrifterna och de allmänna råd och rekommendationer som hittills givits ut av Riksantikvarieämbetet att fortsätta att gälla. Därmed skulle även problemen som beskrivits ovan inom det uppdragsarkeologiska systemet kvarstå. Problemen kan kortfattat sammanfattas: handläggningens tillämpningspraxis varierar över landet, överklaganden av länsstyrelsens beslut, svag samhällsförankring, svårigheter att nå ut med resultaten från arkeologiska undersökningar, ifrågasättande av kostnader för uppdragsarkeologi, otydliga roller mellan parterna i systemet, länsstyrelsens alltför svaga beställarroll, bristande konkurrens, otillräcklig kontroll av kvaliteten.

De huvudsakliga förändringarna i förslaget till reviderade föreskrifter

De viktigaste förändringarna i förhållande till de nuvarande föreskrifterna anges i följande punkter som beskrivs mer utförligt nedan:

- Tydliga och utförliga förfrågningsunderlag
- Anbudsförfarande om kostnaden överstiger 10 basbelopp
- Direktval baserade på generella förfrågningar
- Behovet av kunskapsunderlag och handlingsprogram lyfts fram
- Läns museerna har ett ansvar för den regionala kunskapsuppbyggnaden oavsett om de har egen uppdragsarkeologisk verksamhet eller ej
- Fyndhanteringen införlivas tydligt i processen
- Differentierade mål och målgruppsanpassad rapportering
- Tillsynen stärks

1 § Allmänna förutsättningar

Den uppdragsarkeologiska verksamheten skall kunna relateras till samhällets behov och de av riksdagen beslutade verksamhetsmålen för kulturmiljöområdet (prop. 1998/99:114). Den uppdragsarkeologiska verksamheten skall därför i allt väsentligt ta sin utgångspunkt i de kulturpolitiska målen. Detta innebär att länsstyrelsen i sina avvägningar inför varje enskild undersökning måste ha verksamhetens övergripande mål och samhällsnytta med i bedömningen.

6-8 §§ Bedömning av undersökares lämplighet inför direktval (ersätter 4-5 och 9 §§ KRFS 1998:01)

För undersökningar där kostnaden kan antas understiga 10 prisbasbelopp genomförs i normalfallet inte något anbudsförfarande utan en undersökare kan utses genom direktval. För att länsstyrelsen skall ha god kännedom om de undersökare som önskar vara verksamma inom länet skall länsstyrelsen årligen ge undersökare tillfälle att inlämna generella uppgifter om sin verksamhet genom att annonsera en generell förfrågan på sin elektroniska hemsida. Undersökarens lämplighet att utföra arkeologiska uppdrag skall bedömas utifrån organisationens kompetens. Vid bedömningen skall länsstyrelsen bland annat beakta undersökarens ekonomiska förhållanden, erfarenhet, kunskapsuppbyggnad och rutiner för dokumentation och fyndhantering. Genom ett särskilt beslut tillkännager länsstyrelsen vilka undersökare som är lämpliga att utföra undersökningar på direktval inom länet under det kommande året. Det står sedan länsstyrelsen fritt att välja att anlita dessa undersökare för olika typer av undersökningar. Avsikten med detta förfarande är att avsevärt öka genomsläktligheten vid beslut om utförare av arkeologiska undersökningar.

Samtidigt ger det undersökarna en möjlighet presentera sig för länsstyrelsen och att visa intresse att verka inom ett län. Sannolikt får detta störst betydelse för små eller nystartade undersökningsföretag och undersökare som vill etablera sig i ett för dem nytt län.

9-13 §§ Tydliga och utförliga förfrågningsunderlag (ersätter 4-7 och 11 §§ KRFS 1998:01)

I förslaget till föreskrifter har avsnittet om förfrågningsunderlag en framskjuten position. Förfrågningsunderlagen är uppdragsarkeologins viktigaste styrdokument som utgör grunden för upprättandet av undersökningsplaner och styr därmed indirekt utförandet av de arkeologiska undersökningarna. Väl utformade förfrågningsunderlag borgar för hög kvalitet genom hela processen. Riktlinjerna i förslaget till reviderade föreskrifter har blivit tydligare och mer utförliga, vilket syftar till att ge länsstyrelserna ökat stöd vid upprättandet av förfrågningsunderlag och kravspecifikationer. Det gäller både de mål och förutsättningar som länsstyrelsen skall ange och på vilka uppgifter länsstyrelsen skall efterfråga av undersökaren.

Som stöd för länsstyrelsen vid bedömningen och beställningen av arkeologiska uppdrag bör länsstyrelsen utarbeta ett handlings/policy-program för den arkeologiska undersökningsverksamheten inom länet/regionen. Även olika aktuella kunskapsunderlag kan behövas för utformningen av undersökningens mål och bedömningen av fornlämningens kunskapspotential. Med kunskapsunderlag avses inte kunskapsöversikter. Denna typ av dokument har bedömts vara alltför krävande att ta fram och riskerar att fort bli inaktuella. Kunskapsunderlagen kan istället innehålla en bearbetning av statistiska uppgifter som hämtats ur FMIS och besluts- och handläggarstöd för uppdragsarkeologi. Kunskapsunderlagen bör också utgå från en formulering av aktuella kunskapsbehov utifrån analys av undersökningsdata och erfarenheten av arkeologiska uppdrag i länet.

I de handlings-/policyprogram för den uppdragsarkeologiska verksamheten i regionen som länsstyrelsen fortlöpande bör arbeta med sammanfattas de olika kunskapsbehov som råder i regionen. Handlingsprogrammets främsta syfte är emellertid att ta hand om frågan *Vad vill vi med arkeologin i regionen?* Avsikten är att programmet skall hantera hur uppdragsarkeologin kommer olika målgrupper till godo och hur verksamheten kan vidareutvecklas. Programmet bör därför tas fram i samråd med de viktigaste intressenterna i regionen och uppdateras kontinuerligt.

14 § Anbudsförfarande om kostnaden överstiger 10 basbelopp (ersätter 10 § KRFS 1998:01)

Målet är att arkeologiska undersökningar skall genomföras kostnadseffektivt för att uppnå god kvalitet till ett rimligt pris. Ett sätt att nå detta mål är att öppna systemet för ytterligare konkurrens. I de nuvarande förskrifterna tillämpas anbudsförfarande generellt för undersökningar över 30 basbelopp och från 10 prisbasbelopp efter önskemål från arbetsföretagaren. Genom en skärpning av beloppsgränsen för när anbudsförfarande skall tillämpas till en generell nivå om 10 prisbasbelopp, kommer fler undersökningar att bli föremål för

Kulturmiljöavdelningen

2006-12-18

Dnr: 301-4796-2006

anbudsförfarande. Enligt statistik över de senaste årens undersökningar kommer cirka 10% av antalet undersökningar på detta sätt att omfattas av anbudsförfarande. Dessa undersökningar representerar dock 70-75% av den totala kostnaden för uppdragsarkeologi i landet. Se nedan under rubriken *Konsekvenser för länsstyrelsen*.

18-21 § Bedömning av undersökningsplan (ersätter 12 § KRFS 1998:01)

Föreskrifterna innehåller riktlinjer för bedömning av undersökningsplaner och hantering av anbud. Förslagen till undersökningsplan skall lämnas i två skilda kuvert där det ena innehåller undersökningsplanen medan kostnadsberäkningen lämnas i ett särskilt kuvert. Bedömningen görs sedan i tre steg. Inledningsvis görs en kontroll av att anbudet är fullständigt och att alla skall-satser har besvarats. I nästa steg görs en bedömning av undersökarens lämplighet och undersökningsplanens kvalitet. I det sista steget görs en prisjämförelse mellan de förslag till undersökningsplaner som bedöms ha godtagbar kvalitet. För en rättssäker handläggning skall de förslag till undersökningsplaner som inkommer till länsstyrelsen vara slutgiltiga anbud som inte ytterligare kan förhandlas med anbudslämnarna. Förfrågningsunderlaget skall vara så tydligt utformat att överläggning inte är nödvändig. Därav följer att endast kompletteringar av ofullständiga anbud kan medges, inte förhandlingar om pris eller omfattning av undersökningen. Bedömningen av förslagen till undersökningsplan och motiveringen till valet av undersökare dokumenteras i ett utvärderingsprotokoll.

22-23 §§ Länsstyrelsens beslut (ersätter 2 och 13 §§ KRFS 1998:01)

Det är viktigt att länsstyrelsens beslut är fullständigt och innehåller information som är tydlig och användbar för företagaren till vilken beslutet riktas. Länsstyrelsens tillstånd till ingrepp i fornlämning och beslut om undersökning ska innehålla relativt kortfattad information av betydelse för företagaren. Kopian av undersökningsplanen som biläggs beslutet innehåller kostnadsberäkning och fullständig information om undersökningens genomförande.

24 § Fyndhanteringen införlivas tydligt i processen (ersätter 17 § KRFS 1998:01)

Fyndhanteringen är en viktig del i den uppdragsarkeologiska processen. I föreskrifterna betonas att undersökningsplanerna skall redovisa undersökarens fyndstrategi, d.v.s. en redogörelse innehållande en bedömning av förväntat fyndmaterial, en beskrivning av metoder för fyndinsamling och fyndhantering samt motivering för tillvaratagande och selektion av fynd och urval till konservering under fältarbetet och rapporteringen. Fyndfördelningen är föremål för en särskild behandling vid Riksantikvarieämbetet och därför har föreskrifterna om fornfynden endast delvis omarbetats.

Kulturmiljöavdelningen

2006-12-18

Dnr: 301-4796-2006

25-29 §§ Målgruppsanpassad rapportering (ersätter 16 § KRFS 1998:01)

Rapporteringen från en undersökning skall utformas utifrån målen som formulerats i förfrågningsunderlaget. Rapporteringen kan, förutom basdokumentation, skriftliga rapporter och artiklar, även omfatta kunskapsöverföring till verksamma inom kulturmiljösektorn, olika målgruppsanpassade produkter och aktiviteter i form av kommunikationsinsatser riktade mot allmänheten. I verkställighetsföreskrifterna har kommunikation tydliggjorts som ett viktigt mål för arkeologiska undersökningar. Rapporteringen av en särskild undersökning skall dessutom omfatta en slutrapport som redovisar undersökningens samtliga produkter och aktiviteter.

30-34 §§ Tillsynen stärks (ersätter 14-15 och 18 §§ KRFS 1998:01)

Länsstyrelsen har ansvar för den operativa tillsynen, vilken utövas direkt gentemot undersökaren och undersökningen. Till sitt stöd vid tillsyn och uppföljning har länsstyrelsen också undersökarnas egen kvalitetssäkringsdokumentation. I ett system med många olika undersökande institutioner blir länsstyrelsens tillsyn avgörande för att kvaliteten skall kunna upprätthållas. En kontinuerlig uppföljning och en avslutande utvärdering är synnerligen viktig för en säkring av kvaliteten inom de enskilda uppdragen. I föreskrifterna har riktlinjerna för länsstyrelsens tillsyn byggts ut och specificerats. Länsstyrelsen skall således följa upp att undersökningen bedrivs i enlighet med de uppsatta målen och att fortlöpande kontrollera att kostnaderna motsvarar faktiskt nedlagt arbete, samt att efter undersökningens slut utvärdera undersökningens måluppfyllelse.

Konsekvenser för länsstyrelsen

Vissa länsstyrelser arbetar redan idag på ett sätt som i stora drag motsvarar föreskrifternas riktlinjer. Andra länsstyrelser behöver förändra sitt arbetssätt, främst när det gäller anbuds-förfarande och tillsyn. Den skärpta beloppsgrän-sen innebär fler upphandlingar i konkurrens, vilket ger en ökad arbetsinsats med utvärdering av anbud.

2004	Anbud	Direktval	Anbud	Direktval	Anbud	Direktval	Anbud	Direktval	
Län	30 Pb		30-10 Pb		10-5 Pb		5 Pb		Totalt
Västra Götalands län	1	4	1	5		5		112	128
Skåne län	1	7	1	8		7	1	93	118
Östergötlands län		1		6		9		88	104
Västmanlands län	1			2	1	6	1	63	74
Gotlands län								57	57
Jönköpings län		2		3				48	53
Stockholms län		2	2	1	2	4		32	43
Hallands län				2		1		35	38
Kalmar län						1		36	37
Södermanlands län				1		3		25	29
Uppsala län	1	9		8		3		8	29
Värmlands län		1						25	26
Örebro län	2	3		6		3		2	16
Dalarnas län		2				3		10	15
Norrbottnens län	1							14	15
Blekinge län								7	7
Kronobergs län		1					2	4	7
Västernorrlands län						1		5	6
Gävleborgs län				1		2		2	5
Jämtlands län						1		4	5
Västerbottens län								4	4
	7	32	4	43	3	49	4	674	816

Tab. I. Länsvis statistik för 2004 över arkeologiska undersökningar fördelade enligt antal anbuds-förfaranden och antal direktval samt kostnad, redovisad enligt fyra olika prisbasbe-loppsnivåer (Pb). Uppgifterna är hämtade från Riksantikvarieämbetets register över länssty-relsens beslut om arkeologiska undersökningar.

2005	Anbud	Direktval	Anbud	Direktval	Anbud	Direktval	Anbud	Direktval	
Län	30 Pb		30-10 Pb		10-5 Pb		5 Pb		Totalt
Skåne län	1	3		13		12		113	142
Västra Götalands län			2	7		8	2	120	139
Östergötlands län		3		7		8		105	123
Gotlands län						3		54	57
Jönköpings län				4		2		44	50
Västmanlands län	2	1		4		4	2	37	50
Hallands län				5		4		30	39
Stockholms län	1	2	2	2	1	8		20	36
Södermanlands län	1			3		3		26	33
Värmlands län						2		23	25
Kalmar län						1		22	23
Örebro län		12		4				7	23
Uppsala län		1		1	2	4	5	7	20
Kronobergs län			1			1		12	14
Dalarnas län								13	13
Blekinge län								12	12
Norrbottnens län		1	1			1		8	11
Västernorrlands län				1		1		6	8
Västerbottens län						1		4	5
Gävleborgs län								3	3
Jämtlands län							1	1	2
	5	23	6	51	3	62	10	662	824

Tab. II. Länsvis statistik för 2005 över arkeologiska undersökningar fördelade enligt antal anbuds-förfaranden och antal direktval samt kostnad, redovisad enligt fyra olika prisbasberäkningsnivåer (Pb). Uppgifterna är hämtade från Riksantikvarieämbetets register över länsstyrelsens beslut om arkeologiska undersökningar.

Statistiken för 2004 och 2005 visar att endast 2,6% (21/822) av alla undersökningar var föremål för anbuds-förfarande. Av dessa ligger 29% (6) i intervallet >30 Pb, 24% (5) i intervallet 10-30 Pb, 14% (3) i intervallet 5-10 Pb och 33% (7) i intervallet <5 Pb. Om länsstyrelsens handläggning hade följt dagens föreskrifter om anbuds-förfarande vid kostnader som överstiger 30 Pb skulle 4,1% (33,5/822) av alla undersökningar omfattas, vilket innebär att ytterligare 12,5 ärenden borde ha varit föremål för anbuds-förfarande. Utifrån statistiken för 2004 och 2005 skulle ett anbuds-förfarande för kostnader över 10 Pb innebära att 10% (85,5/822) av alla undersökningar omfattas.

	Uppgifter från beslutsregistret		Utfall vid nivå > 30 Pb			Utfall vid nivå > 10 Pb		
	anbud	anbud%	anbud	förändring	%anbud	anbud	förändring	%anbud
Västra Götalands län	3,0	2%	2,5	-0,5	2%	10,0	7	7%
Skåne län	2,0	2%	6,0	4	5%	17,0	15	13%
Östergötlands län	0,0	0%	2,0	2	2%	8,5	8,5	7%
Västmanlands län	3,5	6%	2,0	-1,5	3%	5,0	1,5	8%
Gotlands län	0,0	0%	0,0	0	0%	0,0	0	0%
Jönköpings län	0,0	0%	1,0	1	2%	4,5	4,5	9%
Stockholms län	4,0	11%	2,5	-1,5	6%	6,0	2	15%
Hallands län	0,0	0%	0,0	0	0%	3,5	3,5	9%
Södermanlands län	0,5	2%	0,5	0	2%	2,5	2	8%
Kalmar län	0,0	0%	0,0	0	0%	0,0	0	0%
Värmlands län	0,0	0%	0,5	0,5	2%	0,5	0,5	2%
Uppsala län	4,0	20%	5,5	1,5	22%	10,0	6	41%
Örebro län	1,0	5%	8,5	7,5	44%	13,5	12,5	69%
Dalarnas län	0,0	0%	1,0	1	7%	1,0	1	7%
Norrbottens län	1,0	8%	1,0	0	8%	1,5	0,5	12%
Kronobergs län	1,5	17%	0,5	-1	5%	1,0	-0,5	10%
Blekinge län	0,0	0%	0,0	0	0%	0,0	0	0%
Västernorrlands län	0,0	0%	0,0	0	0%	0,5	0,5	7%
Västerbottens län	0,0	0%	0,0	0	0%	0,0	0	0%
Gävleborgs län	0,0	0%	0,0	0	0%	0,5	0,5	13%
Jämtlands län	0,5	17%	0,0	-0,5	0%	0,0	-0,5	0%
Totalt	21	2,6%	33,5		4%	85,5		10%

Tab. III. Den vänstra kolumnen innehåller en länsvis redovisning i antal och % över arkeologiska undersökningar fördelade enligt antal anbuds-förfaranden och antal direktval för 2004 och 2005, dvs en summering av tabell I och II omräknat som medelvärde för ett år. Uppgifterna är hämtade från Riksantikvarieämbetets register över länsstyrelsens beslut om arkeologiska undersökningar. De två högra kolumnerna visar i antal och % hur många undersökningar som skulle ha varit föremål för anbuds-förfarande med hänsyn till två olika beloppsgränser, 30 och 10 prisbasbeloppsnivåer (Pb) utifrån uppgifterna i beslutsregistret för 2004 och 2005.

Det skulle innebära att fyra länsstyrelser skulle få tio eller fler anbuds-förfaranden att hantera. Dessa är storstadsregionerna Västra Götaland län och Skåne län samt Örebro län och Uppsala län. I detta fall torde siffrorna för både Uppsala län och Örebro län vara missvisande p.g.a. extraordinära infrastruktursatsningar i dessa regioner under den aktuella perioden. I ett nationellt perspektiv bör dock statistiken vara rättvisande då det förefaller troligt att det årligen alltid är någon region som drabbas av ett onormalt exploateringsstryck med konsekvenser för uppdragsarkeologin.

Kulturmiljöavdelningen

2006-12-18

Dnr: 301-4796-2006

Till vissa delar kommer merarbetet för det ökande antalet anbudsförfaranden kompenseras genom de tydligare reglerna för upprättande av förfrågningsunderlag och bedömning av anbud. På länsstyrelserna kommer också effektiviseringar kunna göras allteftersom en ökad erfarenhet av upphandlingar byggs upp över tid. En ytterligare arbetsbesparing är att antalet överklaganden av länsstyrelsens beslut förväntas minska, vilket minskar länsstyrelsernas arbete med hantering av överklaganden och medverkan i domstolsprocesser. Regelverket för förfrågningsunderlagen är mer specificerade med differentierade mål och en tydligare målgruppsanpassning. För särskilda undersökningar ställs högre krav på att länsstyrelsen skall kunna identifiera kunskapsbehov och formulera relevanta mål för undersökningen. Länsstyrelsen behöver därför ta ett aktivt ansvar för definiering av länets aktuella kunskapsbehov. De handlingsprogram som länsstyrelsen bör utarbeta för uppdragsarkeologin i länet/regionen innebär initialt ett merarbetet men i gengäld erhålls ett viktigt stöd vid formuleringen av mål och frågeställningar i förfrågningsunderlagen och vid bedömning av undersökningsplaner. Behov av förstärkt och fördjupad kompetens kan fyllas genom utbyggt samarbete mellan länsstyrelser eller anlåtande av externa konsulter. De kommunikativa målen öppnar för en ökad kunskapsåterföring, vilket även ger länsstyrelsen ökad kompetens. För särskilda utredningar och arkeologiska förundersökningar, som utgör huvuddelen av länsstyrelsens ärenden, ställs mer renodlade deskriptiva mål, vilket borde leda till en viss arbetsbesparing.

Det konkreta regelverket och betoningen av länsstyrelsens ansvar för tillsynen av de arkeologiska undersökningarna förväntas ge viss ökad arbetsbörda, men en stark tillsyn är nödvändig i ett system med anbudsförfarande i konkurrens. En fortlöpande kontroll av undersökningarnas kostnader i relation till utfört arbete ger länsstyrelsen de styrmedel som krävs för att tillgodose att undersökningar genomförs med god kvalitet i en kostnadseffektiv process.

Sammantaget kan sägas att arbetsmängden initialt kan komma att öka något för länsstyrelsen, främst genom det ökande antalet anbudsförfaranden. För de länsstyrelser som idag arbetar efter gällande verkställighetsföreskrifter kommer arbetsmängden endast att öka marginellt medan vissa övriga länsstyrelser behöver genomföra större förändringar som tar längre tid och kräver mer arbete i omställningen. I ett längre perspektiv ger de tydliga föreskrifterna effektiviseringar som kompenserar det utökade antalet anbudsförfaranden. Vissa länsstyrelser kommer troligen att behöva genomföra utbildningsinsatser när det gäller anbudsförfarande.

Konsekvenser för företagaren

För företagaren blir förändringarna små. Ekonomiskt kan den ökade konkurrensen vara fördelaktig för företagaren eftersom kostnaderna för arkeologiska

Kulturmiljöavdelningen

2006-12-18

Dnr: 301-4796-2006

undersökningar förväntas hållas tillbaka. Kostnaden för undersökningarna påverkas inte av betoningen av de kommunikativa målen. Informationen till företagaren blir mer lättillgänglig genom att besluten om tillstånd till ingrepp i fornlämning och beslut om undersökning riktas mer tydligt mot företagaren. I den bilagda kopian av undersökningsplanen finns samtidigt en fullständig information om undersökningen som företagaren är skyldig att bekosta.

För företagaren har i vissa fall överklaganden i domstol av länsstyrelsens beslut som gjorts av undersökare som inte erbjudits undersökningen, medfört avsevärda fördröjningar av arbetsföretagets igångsättande. Detta kan också i vissa fall ha medfört ökade kostnader för arbetsföretagaren. Förslaget till reviderade föreskrifter syftar till att uppnå ett väl fungerande system, vilket bör innebära att antalet överklaganden minskar. De tydliga anvisningarna för upprättandet av förfrågningsunderlagen och bedömningarna av undersökningsplanerna bör ge färre incitament för överklaganden på grund av brister i länsstyrelsens hantering vid ett anbuds-förfarande.

Konsekvenser för undersökaren

Förfrågningsunderlagen med tydligare kravspecifikationer kommer att underlätta arbetet med undersökningsplaner. De tydligt deskriptiva målen för särskilda utredningar och arkeologiska förundersökningar gör att arbetet med dessa undersökningsplaner inte behöver bli lika omfattande. De tydliga riktlinjerna för upprättande av förfrågningsunderlagen och reglerna för anbuds-förfarande gör att bedömningen av anbud kommer att bli mer genomslutande, vilket troligen kommer att medföra att antalet överklaganden minskar.

Den skärpta beloppsgränsen vid anbuds-förfarande inför beslut om arkeologisk undersökning och årsvis annonsering av intresseförfrågningar om att genomföra mindre undersökningar på direktval, ger ökade möjligheter för undersökare att utvidga verksamheten och verka i fler län. Detta underlättar samtidigt sannolikt bildandet av nya undersökningsföretag eftersom det kommer dels att vara möjligt att anmäla intresse för de mindre uppdragen, dels finnas fler större undersökningar som blir föremål för anbuds-förfarande. I vissa län kommer sannolikt fler undersökare att bli verksamma, vilket i sin tur bör leda till en ökad konkurrens. En ökad konkurrens innebär dock att tid läggs ned på att utarbeta undersökningsplaner där undersökaren inte blir erbjuden att utföra undersökningen. Dessa "tappade" uppdrag kommer att innebära ett merarbete som är en oundviklig konsekvens i ett system med fungerande konkurrens.

Flertalet läns museer och kommunala museer med arkeologisk undersökningsverksamhet är idag inte verksamma utanför sina län eller kommuner,

Kulturmiljöavdelningen

2006-12-18

Dnr: 301-4796-2006

något som begränsar konkurrensen och dessa museers fortsatta arkeologiska uppdragsverksamhet. Förslaget till revidering av verkställighetsföreskrifterna innebär sannolikt i många län att fler undersökare kommer att anmäla intresse för att genomföra undersökningar på direktval och läns museerna kommer därmed inte på samma sätt som idag vara garanterade en viss mängd uppdrag. I flertalet fall kommer antagligen läns museerna även fortsättningsvis att utses för dessa undersökningar, men det sker då på grundval av att de kvalificerar sig för undersökningarna genom sin verksamhet och personalens kompetens. Läns museerna har i de flesta fall en mångårigt uppbyggd regional kompetens och kunskap som personalen besitter.

Betoningen av kommunikativa mål i samband med uppdragsarkeologiska undersökningar kan bli en viktig konkurrensfördel för undersökande enheter vid museerna som har en nära kontakt med museernas övriga utåtriktade verksamhet.

Den ökade målgruppsanpassningen och kravet på att bedriva målgruppsanpassad utåtriktad verksamhet i anslutning till undersökningarna gör att undersökare måste kunna erbjuda ett större utbud av tjänster inom ramen för vissa undersökningar. Undersökaren behöver därför bygga upp ytterligare kompetensområden, t.ex. informatörskompetens, alternativt anlita underentreprenörer eller konsulter, vilket leder till en ökad specialisering.

Konsekvenser för Riksantikvarieämbetet

Ett system med ett ökat antal undersökande institutioner och ett ökande antal anbudsförfaranden vid beställning av arkeologiska undersökningar förutsätter att Riksantikvarieämbetet bedriver en aktiv och utökad tillsynsvägledning som stöd för länsstyrelsernas arbete. I samband med implementeringen av de reviderade föreskrifterna är det viktigt att en handbok finns till hands som ersätter tidigare rekommendationer som utgivits. Handboken bör sedan revideras vid behov. Riksantikvarieämbetet kommer också att behöva genomföra utbildningsinsatser riktade mot länsstyrelser och undersökande institutioner.

För att få ett väl fungerande uppdragsarkeologiskt system kommer det också att finnas ett behov av att driva ett nationellt sammanhållet arbete med långsiktiga målformuleringar för den uppdragsarkeologiska verksamheten. Riksantikvarieämbetet behöver också fortlöpande arbeta med tillsyn i form av uppföljning och utvärdering. Riksantikvarieämbetet behöver dessutom stärka sin samordningsfunktion för de olika aktörerna inom det uppdragsarkeologiska fältet.

Konsekvenser för museerna

I förslaget till reviderade verkställighetsföreskrifter integreras fynden mer tydligt i planeringen inför en arkeologisk undersökning. I undersökningsplanen redovisar undersökaren sin fyndstrategi för den aktuella undersökningen. Här skall fyndinsamlingen motiveras och prioriteras och ett urval för konservering redovisas. Detta syftar till att de fynd som inlämnas till museerna skall vara baserade på medvetna urval och att fyndmaterialet är möjligt och meningsfullt att bevara inför framtiden. Detta ger betydligt bättre förutsättningar för hanteringen när fynden når museernas magasin.

När de arkeologiska undersökningarna ges ett mer tydligt kommunikativt uppdrag kommer sannolikt museernas kompetens inom kommunikation och förmedling att efterfrågas i allt högre grad. Många undersökare kommer att söka samarbete med läns museer och kommunala museer som då kan fungera som underkonsulter vid arkeologiska undersökningar.

Konsekvenser för olika målgrupper i samhället

Att mer tydligt lyfta fram kommunikation som ett mål för arkeologiska undersökningar kan förväntas göra att uppdragsarkeologin upplevs som mer synlig och får ett större genomslag i samhället. Att länsstyrelsen ställer upp kommunikativa mål för undersökningarna borde på ett mer tydligt sätt säkerställa att kunskapsflödet når mottagare såväl inom kulturmiljösektorn, forskningen som samhället i stort.

Kraven på aktuella och relevanta forskningsfrågor som utgångspunkt för särskilda undersökningar bör på ett bättre sätt kunna möta behovet från forskningen vid universitet och högskolor. Kommunikation inom kulturmiljösektorn och med forskarvärlden kan ske i en mängd olika former: traditionella rapporter, artiklar, monografier, seminarier, föredrag, diskussionsforum, hemsidor, nyhetsbrev, nätverk etc.

Länsstyrelsens arbete med handlingsprogram för uppdragsarkeologi bör genomföras i samverkan med institutioner verksamma inom det uppdragsarkeologiska fältet och med andra intressenter i länen. Detta ger en möjlighet för ökad kontakt mellan olika intressegrupper och kulturmiljövårdens institutioner.

Inom ramen för rapporteringen från en undersökning ryms förutom en basdokumentation även målgruppsanpassade aktiviteter och produkter som direkt vänder sig till olika grupper i samhället såsom exempelvis utställningar, populärvetenskapliga skrifter och interaktiva nätpublikationer etc.

Kulturmiljöavdelningen

2006-12-18

Dnr: 301-4796-2006

Kommunikation och samverkan med skolan har i prop. 1996/97:3 framförts som prioriterat område. Konsekvenserna för skolan av en sådan utbyggd samverkan bör, enligt kontakter som Riksantikvarieämbetet haft med skolrepresentanter, vara att skolan får tillgång till ett medium som väl knyter an till grundskolans läroplan och är användbart i såväl SO- som NO-undervisningen.

Informations- och utbildningsinsatser

Eftersom föreliggande förslag är en revidering av befintliga verkställighetsföreskrifter som varit i bruk under åtta år, behövs sannolikt endast mindre omfattande utbildningsinsatser i form av regionala seminarier inför ikraftträdandet.

För att uppnå ett väl fungerande system krävs att Riksantikvarieämbetet under nästkommande år utarbetar en handbok som ersätter Riksantikvarieämbetets olika *Rekommendationer* som tidigare utgivits. Handboken kommer inte att tryckas utan de olika delarna kommer att byggas upp successivt och utkomma separat i digital form och publiceras på Riksantikvarieämbetets elektroniska hemsida. De olika delarna planeras utkomma vartefter de blir färdiga och revideras fortlöpande när så behövs. Därigenom kommer alltid en aktuell version av handboken att finnas tillgänglig.

Bilaga 1. KRFS 1998:1

Statens kulturråds författningssamling

ISSN 0347-8548

KRFS 1998:1

Förfarandet vid vissa beslut m.m. enligt 2 kap. 10-13 §§ lagen (1988:950) om kulturminnen m.m.

Utkom från trycket den 2 juli 1998

Verkställighetsföreskrifter av Riksantikvarieämbetet;

beslutade den 2 april 1998.

Med stöd av 10 § förordningen (1988:1188) om kulturminnen m.m. föreskrivs följande.

Allmänna förutsättningar

1 § Utöver vad som framgår av andra författningar skall länsstyrelsen vid tillämpningen av 2 kap.10-13 §§ lagen (1988:950) om kulturminnen m.m.

1. verka för att arbetsföretagen lokaliseras så att de inte alls eller så litet som möjligt berör fornlämningar och fornlämningsområden,
2. se att utredningar och undersökningar, inom de gränser som krävs för arbetsföretaget, ges den utsträckning på marken eller sjöbotten och genomförs till de kostnader för företagaren och staten som är motiverat med hänsyn till fornlämningens art och betydelse samt värdet av den kunskap som utredningen eller undersökningen kan ge samt
3. ta till vara möjligheter att höja kvaliteten och hålla kostnaderna nere i den arkeologiska verksamheten.

Tillstånd

2 § Ett beslut om tillstånd enligt 2 kap 12 § lagen (1988 950) om kulturminnen m.m. skall ange

1. vilka fornlämningar eller fornlämningsområden som avses,
2. vilka arbeten som får vidtas av företagaren inom fornlämningsområde,
3. de villkor som gäller för tillståndet,
4. övriga omständigheter av betydelse för tillståndet.

Särskild utredning, arkeologisk förundersökning och särskild undersökning

3 § Vad som i det följande sägs om undersökningar gäller särskilda utredningar, arkeologiska förundersökningar och särskilda undersökningar enligt 2 kap 11 och 13 §§ lagen (1988:950) om kulturminnen m.m.

Undersökaren

4 § Den som länsstyrelsen väljer att utföra undersökningen skall vara lämplig för uppdraget med hänsyn till visade förutsättningar och förmåga att genomföra arbete av jämförbart slag på ett tillfredsställande sätt. Behov av regional kunskapsuppbyggnad skall beaktas vid lämplighetsbedömningen.

5 § Undersökaren skall ha tillgång till erforderlig kompetens för uppgiften med hänsyn till

1. fornlämningens art och betydelse,
2. undersökningens storlek och inriktning,
3. det arkeologiska forskningsläget inom sakområdet och det geografiska området,
4. aktuella undersökningsmetoder och undersökningstekniker,
5. omhändertagande och konservering av fornyfynd samt
6. dokumentation, kunskaps- och erfarenhetsåterföring.

Av 8 § framgår även andra villkor som gäller undersökare.

Förfarandet inför val av undersökare

6 § Inför ett beslut om en undersökning skall länsstyrelsen specificera de krav som undersökningen skall uppfylla (kravspecifikation). All information som legat till grund för kravspecifikationen skall göras tillgänglig för intresserade, när kravspecifikationen upprättats.

7 § För genomförandet av en undersökning skall länsstyrelsen inhämta en plan som också skall innehålla uppgifter om undersökarens system för kvalitetskontroll av arbetet samt om kostnaden för undersökningen, fyndhanteringen och rapportarbetet (undersökningsplan). Förslaget till undersökningsplan skall utarbetas av undersökaren på grundval av kravspecifikationen. Länsstyrelsen får före sitt beslut om undersökningen överlägga med undersökare om revidering av förslaget i syfte att bättre tillgodose kulturmiljöintresset och företagarens intressen.

8 § Till förslaget till undersökningsplan skall undersökare, som inte är statlig, foga ett medgivande att staten själv eller genom annan utan ersättning får framställa och sprida exemplar av rapporten samt bilder och annat material som ingår i den övriga dokumentationen.

Direktval

9 § Länsstyrelsen skall erbjuda den, som mot bakgrund av 4 och 5 §§ bedöms kunna genomföra undersökningen så att kravspecifikationen och företagarens intressen bäst tillgodoses, att lämna förslag till undersökningsplan och att göra undersökningen.

Urvalsförfarande

10 § Om det inte finns särskilda skäl för direktval och om det finns flera undersökare som kan antas vara lämpade att göra undersökningen, skall länsstyrelsen i stället för direktval använda ett urvalsförfarande när

1. kostnaden kan antas komma att överstiga 30 basbelopp eller
2. kostnaden kan antas komma att understiga 30 men överstiga 10 basbelopp och företagaren begär det.

Med basbelopp avses i första stycket det basbelopp som vid tidpunkten för erbjudandet gäller enligt 1 kap 6 § lagen (1962:381) om allmän försäkring.

11 § Vid urvalsförfarande skall länsstyrelsen erbjuda dem, som kan antas vara lämpade att göra undersökningen, att lämna förslag till undersökningsplaner. Erbjudandet skall tillkännagivas på lämpligt sätt. Förslagen till undersökningsplaner skall lämnas senast en bestämd dag. Förändelser med förslag till undersökningsplaner får inte öppnas på länsstyrelsen före utgången av den dagen.

12 § Länsstyrelsen skall vid urvalsförfarande välja den att göra undersökningen som kan uppfylla kravspecifikationen och vars förslag är mest fördelaktigt med hänsyn såväl till kulturmiljöintressena som företagarens intressen. Om inget förslag till undersökningsplan motsvarar kravspecifikationen, får länsstyrelsen välja den undersökare som bäst tillgodoser kraven i första stycket eller göra om förfarandet.

Beslut om undersökning

13 § Beslut om särskilda utredningar och förundersökningar samt villkor om särskild undersökning i tillståndsbeslut skall om det behövs innehålla uppgifter om

1. undersökningsområdets utsträckning på marken och sjöbotten,
2. undersökningens inriktning och hur den skall genomföras,
3. vilka uppgifter som vilar på undersökaren och vilka som vilar på företagaren,
4. när undersökningen tidigast får påbörjas och när den senast skall vara avslutad,
5. när och till vem rapporter senast skall lämnas och hur övrig dokumentation skall tas om hand,
6. hur fornyfynd skall hanteras,
7. hur tillsyn över undersökningen skall utövas samt
8. övriga omständigheter av betydelse för undersökningen

I beslutet skall också skälen för valet av undersökare anges.

14 § Undersökaren skall till länsstyrelsen omedelbart anmäla sådana omständigheter som ändrar förutsättningarna eller villkoren för undersökningen.

Tillsyn

15 § Under en pågående undersökning skall länsstyrelsen ha fortlöpande tillsyn över att undersökningen bedrivs i enlighet med undersökarens system för kvalitetskontroll eller länsstyrelsens beslut i den delen samt att förutsättningarna i övrigt för arbetet uppfylls. Om länsstyrelsen finner att föreskrifter eller villkor som gäller för undersökningen inte följs, får länsstyrelsen med omedelbar verkan avbryta eller begränsa undersökningen.

Kulturmiljöavdelningen

2006-12-18

Dnr: 301-4796-2006

Rapporter och övrig dokumentation

16 § Resultaten av en undersökning skall rapporteras så att de är användbara för såväl myndigheter som forskningen och allmänheten. Övrig dokumentation av betydelse skall tas om hand så att den bevaras och är tillgänglig. Två arkivvärdiga exemplar av rapporten skall tillställas Riksantikvarieämbetet.

Fornfynd

17 § Fornfynd som påträffats vid undersökningen skall samtidigt med rapporten lämnas till det museum som Riksantikvarieämbetet anvisar. Fynden skall vid överlämnandet vara beskrivna, ordnade, registrerade och konserverade.

Kostnadskontroll och utvärdering

18 § Efter det att rapporterna från en undersökning lämnats skall länsstyrelsen utvärdera genomförandet, utfallet, redovisningen och bearbetningen i förhållande till värdet av undersökningen och kostnaderna. Dessa föreskrifter träder i kraft den 1 juli 1998 och skall tillämpas på ärenden där ansökningen kommit in till länsstyrelsen efter den dagen respektive ärenden om särskild arkeologisk utredning som aktualiserats efter den dagen.

Riksantikvarieämbetet
BENGT K Å JOHANSSON
ERIK WEGRAEUS